

Een Instrument voor Gebiedscertificering

Marcel Vijn & Frans van Alebeek

SPN: Streken met Smaak 27 nov 2009

PRAKTIJKONDERZOEK
PLANT & OMGEVING
WAGENINGEN UR

Opdracht

- In opdracht van de Taskforce MultiFunctionele Landbouw
- Als case 'Het Groene Woud'
- Samen met Bureau Praedium
- Generiek instrument voor gebiedscertificering
 - Niet producten maar bedrijven gecertificeerd
 - Wat draagt dit bedrijf bij aan de kwaliteiten van het gebied?

entree

de parkeerplaats en voortuin zijn mooi omzoomd door beukenhagen. Een bescheiden bord geeft informatie over de boerderij.

Hier is in de zomer het boerderijterras, voor wandelaars en bezoekers

monumentale linde (van voor 1940) en monumentale notenboom. In de boerderij zijn drie hotelkamers met eigen voortuinen.

langs de weg ligt een slootje, dat voor de Hagelaar ondergronds gaat.

**PRAKTIJKONDERZOEK
PLANT & OMGEVING**

WAGENINGEN UR

Quick Scan andere certificeringstrajecten

- Waarom certificering?
- Hoe certificeren?

Ontwerpcriteria en uitgangspunten

- Eenvoudig, doe het zelf, goedkoop
- Wat draagt dit bedrijf bij aan kernwaarden gebied?
- Generiek (eerst toolbox idee, toch strak gemaakt): basiskwaliteit en vergelijkbaar tussen regio's
- Benut andere borgsystemen: gedragscode
- Minimum eis, verbetertraject
- Voor verschillende typen bedrijven *(nu 2 vragenlijsten)*

Van kernwaarden gebied naar thema's

- In workshops Het Groene Woud ± 100 kernwaarden
- Clustering in PPP en 19 thema's

PEOPLE	PLANET	PROFIT
cultuurhistorie	natuur & landschap	economie
gemeenschap	beeldkwaliteit bedrijf	arbeid
		ondernemerschap
recreatie		
zorg & kinderopvang		
educatie		
gastvrijheid		
klanttevredenheid		

- Valt onder wet- & regelgeving?
- Gebiedsspecifiek of generiek?
- Objectief / concreet / 'meetbaar'?

Van kernwaarden gebied naar thema's

- MAER traject als voorbeeld: thema's en uitwerking naar vragen en concrete maatregelen
- Uiteindelijk 9 thema's geclusterd en uitgewerkt

People	Planet	Profit
Beeldkwaliteit & Cultuurhistorie	Natuur & Landschap	Economie & Ondernemerschap
Gemeenschap		Gastvrijheid & Klanttevredenheid

Ontwikkelen vragenlijsten

<i>Bedrijfsinventarisatie</i>		
Beeldkwaliteit en Cultuurhistorie		

Doel: Aantrekkelijk aangezicht en

Trefwoorden: Authenticiteit, geschiedenis, verenigingsleven, buurtschap, erfgoed, bouwstijlen, traditie, families.

Meetbare indicatoren: Aantal cultuurhistorische el
Mogelijke maatregelen: Opruimen, onderhoud, rest, oude rassen.

Beantwoord elke vraag met ja of nee

1. Heeft uw bedrijfsgebouw cultuurhistorische w

1 ^A	Staat het gebouw op de rijksmonumentenlijst?
1 ^B	Is het cultuurhistorisch erfgoed?
1 ^C	Staat het op de gemeentelijke lijst van beeldbepa
1 ^D	Betreft het een langgevelboerderij?
1 ^E	Voor recente gebouwen (laatste 10 jaar): sluit de aan op de streekeigen kenmerken van omringende foto's bijvoegen)

2. Enkele aspecten van een aantrekkelijk bedrijf:

2 ^A	Is er bij de toegang een duidelijk naambord aanw hoofdactiviteit van het bedrijf?
2 ^B	Is er rondom bijgebouwen (schuren, silo's, etc.) b ze in het landschap in te passen?
2 ^C	Zijn er bomenrijen, houtwallen en/of hagen op h aansluiten bij het netwerk in het omringende lan
2 ^D	Is storende opslag van materialen en machines v mogelijk aan het zicht onttrokken?

<i>Bedrijfsinventarisatie</i>		
Natuur & Landschap		

3. Neemt u op uw bedrijf maatregelen om planten en dieren te stimuleren?		Max score	12
		Punten	
3 ^A	Heeft u nestkasten voor zwaluwen, mussen, kerkuil, steenuil, torenvalk opgehangen?	j/n	2
3 ^B	Heeft u nestblokken of een insectenhotel voor wilde bijen en insecten opgehangen?	j/n	2
3 ^C	Doet u aan weidevogel- en nestbescherming?	j/n	2
3 ^D	Heeft u faunaranden of (bloemrijke) perceelsranden?	j/n	2
3 ^E	Heeft u takkenrillen of houtstapels op het bedrijf	j/n	2
3 ^F	Laat u jaarlijks delen van rietkragen of sloottaluds <u>ongemaaid</u> staan?	j/n	2
		Score	

4. Is er bij beplantingen op het bedrijf gebruik gemaakt van kenmerkende, streekeigen soorten?		Max score	8																					
<p>Onderstaande lijst is kenmerkend voor het Vogelkers - Essenbos op de hogere zandgronden, hier <u>ingeschat</u> als kenmerkend voor het Groene Woud. Voor andere regio's een nieuwe lijst maken.</p> <table border="1"> <tr> <td>Zomereik</td> <td>Gelderse roos</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Lijsterbes</td> <td>Boswilg</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Zoete kers</td> <td>Kardinaalsmuts</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Vogelkers</td> <td>Hondsroos</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Zwarte eis</td> <td>Rode kornoelje</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Hazelaar</td> <td>Rode bes</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Eenstijlige meidoorn</td> <td>Zwarte bes</td> <td></td> </tr> </table>				Zomereik	Gelderse roos		Lijsterbes	Boswilg		Zoete kers	Kardinaalsmuts		Vogelkers	Hondsroos		Zwarte eis	Rode kornoelje		Hazelaar	Rode bes		Eenstijlige meidoorn	Zwarte bes	
Zomereik	Gelderse roos																							
Lijsterbes	Boswilg																							
Zoete kers	Kardinaalsmuts																							
Vogelkers	Hondsroos																							
Zwarte eis	Rode kornoelje																							
Hazelaar	Rode bes																							
Eenstijlige meidoorn	Zwarte bes																							
Minder dan 5 van de genoemde soorten?		j/n	0																					
5 - 10 van de genoemde soorten?		j/n	4																					
Meer dan 10 van de genoemde soorten?		j/n	8																					
		Score																						

5. Welke biotopen zijn op het bedrijf aanwezig?		Max score	12
---	--	-----------	----

Ontwikkelen vragenlijsten

- Veel versies ↔ Bureau Praedium
- Concreet, objectief, controleerbaar, te beïnvloeden, relevant, verdeling over thema's, gebiedsspecifiek?
- Puntenwaardering: weging, evenwichtig over vragen, thema's en domeinen, 'rechtvaardig'

Domein	Thema	Aantal deelvragen per thema	Maximale puntenscore per thema	Maximale puntenscore per domein
People	Beeldkwaliteit & Cultuurhistorie	27	43	70
	Gemeenschap	16	27	
Planet	Natuur & Landschap	25	70	70
Profit	Gastvrijheid & Klanttevredenheid	27	37	70
	Economie & Ondernemerschap	8	33	

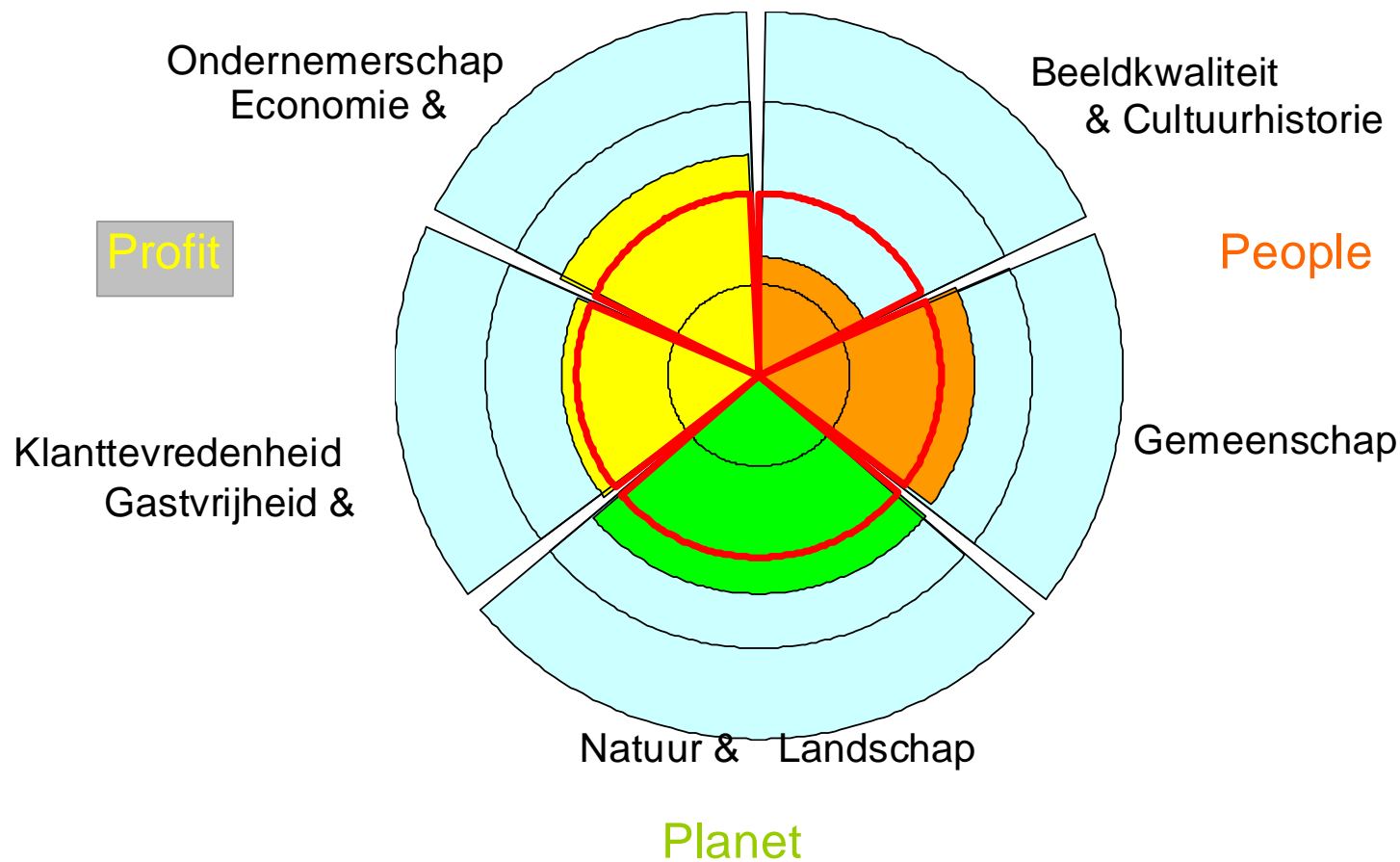
Nog geen eindproduct, versie 1.0

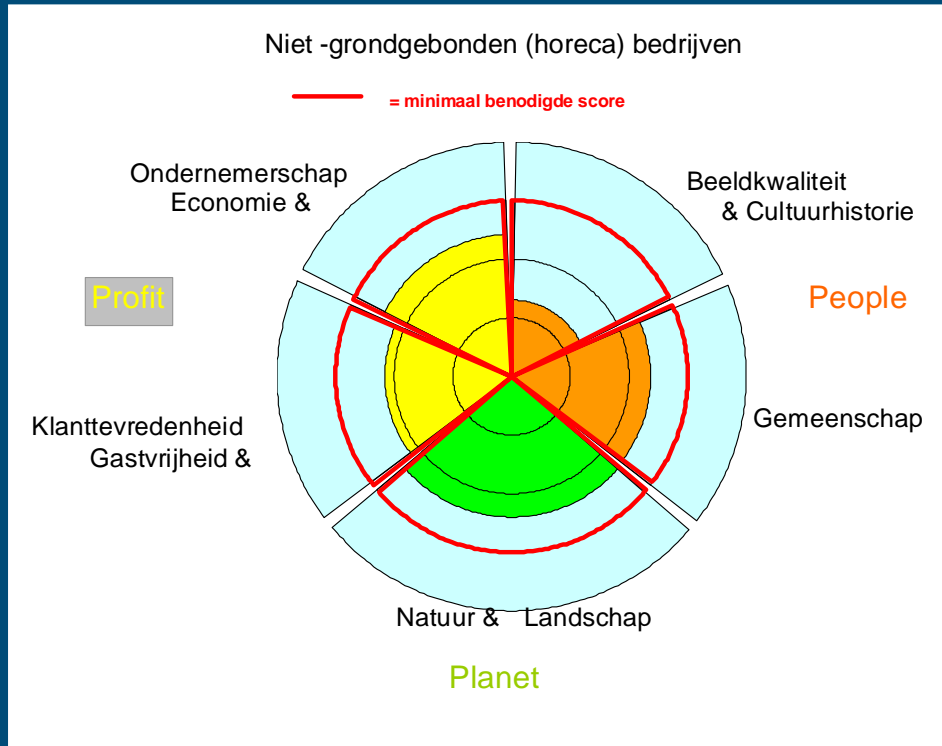
Excell hulp voor visualisatie

Niet -grondgebonden (horeca) bedrijven

— = minimaal benodigde score

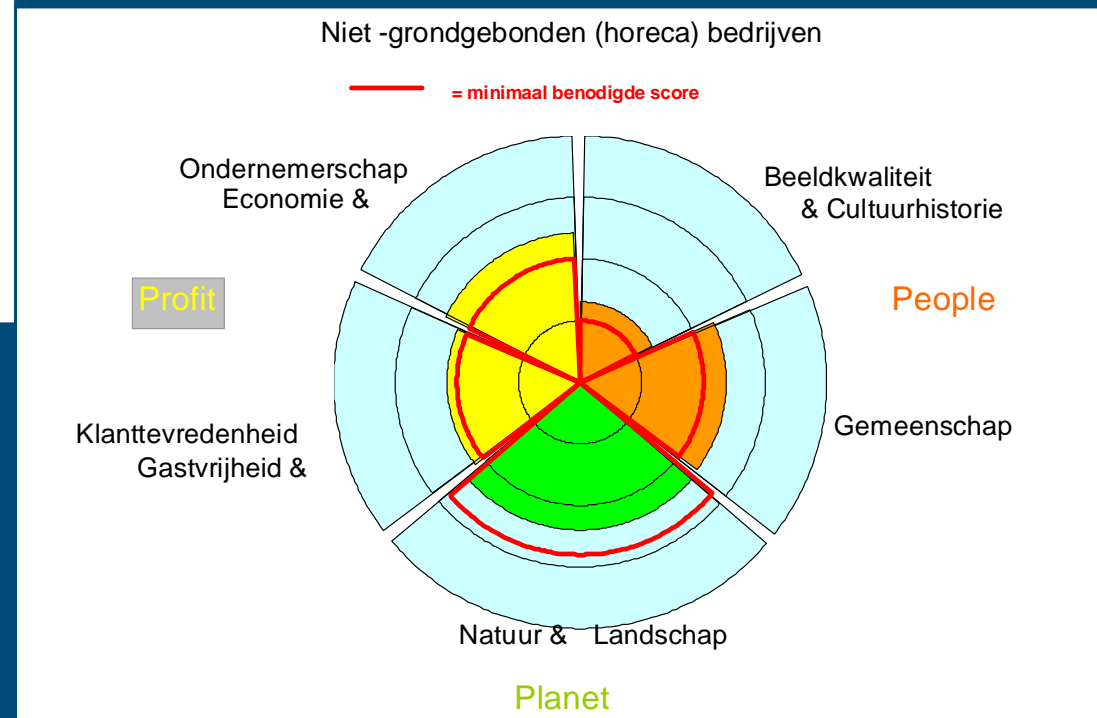

Normering in gebied vast te stellen?

↑ voorbeeld 'strenge' norm
(70% minimale score)

↓ voorbeeld flexibele norm
(per thema anders)

Test op praktijkbedrijven

- Test 2 rondes, 8 + 10 verschillende bedrijven in 'Het Groene Woud'
- Heel divers (akkerbouw, veehouderij, kwekerijen, huisverkoop, campings, restaurants, bierbrouwer)
- 2e ronde uitsplitsing:
 - Grondgebonden bedrijven
 - Niet-grondgebonden bedrijven: horeca functies
- Veel verbeteringen vragen, onduidelijkheden eruit
- "Natuurlijke handicaps" beperken scores:
 - gebouwen (cultuurhistorie) en grondbezit / omgeving (natuur & landschap)

Vervolg

- Het instrument is nog niet klaar (versie 1.0)
 - Testen in andere gebieden! Bruikbaar, toepasbaar?
 - Verbetering en uitbreiding vragenlijsten
 - Verbetertraject nog vormgeven (format)
 - Handleiding bij het instrument
- Mogelijke toevoegingen?
 - Compensaties voor “natuurlijke handicaps”? Bijv. gebiedsfondsen op thema's?

Vragen

- Wat vindt u van dit instrument?
- Wat vindt u van gekozen uitgangspunten?
 - Goedkoop, zelf doen of externe contrôle (bureau)
 - Communiceert dit naar consumenten?
 - Is dit overtuigend voor overheden en financiers?
 - Normering: maatwerk in het gebied of generiek om te vergelijken tussen verschillende gebieden?
 - Ontbrekende thema's?
- Is het voor uw situatie toepasbaar? Zou u ermee aan de slag willen?

Afsluiting

© Wageningen UR

**PRAKTIJKONDERZOEK
PLANT & OMGEVING**
WAGENINGEN **UR**